

R. P. Thomæ Tamburini Æ Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

7. Causæ celebrandi divortium ad tempus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

si certò scias tui conjugis adulterium, non posse eum à
toto, & cohabitatione depellere, nisi accedat iudicis
sententia.

2. Sed nec ignoro, alios, vt Sanch. l. 10. *mar. d. 12. n. 31.* Caplrop. l. 3. *de spons. p. 6. §. 4. n. 2.* Leand. r. 16. *mar. g. 10. c. 4.* non minus nobiles, velle contrarium, scilicet te ficiatem conjugis adulterium posse, nulla praecedente sententia, ab illo divertere: scilicet tamen scandalum, siue adulterium sit publicum, siue occultum, siue ex causa adulterii, siue ex aliis causis pro temporali dicitio mox explicandis.

3. Me cum his posterioribus sentire cogit ratio duplex. Prima, quia in facto Textu cap. Dixit Dominus 32. g. 2. n. 2. dicitur: *Vbi quique effornicatio, vel fornicationis suspicio* (sane violenta, ut modò dixi) *liberè dimittatur exor.* Nota illud, (*liberè*) quæ enim esset tua libertas, si tibi iudex esset implorandus? Secunda, quia, ut toties dictum est, frangenti fidem, fides non est servanda in omnibus contractibus civilibus, etiam auctoritate propria & in foro conscientie; ergo, & in casu nostro, cum lus divertendi, ut modò indicavimus, non est pœna à Iudice infligenda; illam enim solum ipse declarat, sed est quasi effectus necessarii procedens à fide non servata. Addeam, & rationem tertiam ductam ab exemplo Sancti Iosephi, volentis propria auctoritate relinquere Sanctissimam Virginem, ut probat Maldonatus, in primam c. Matth.

4. At in Sacris Canonibus vetatur, fieri divortium
absque auctoritate Iudicis?

Respondeo falsum id esse, & aliquibus Textibus, qui de hac re circumferuntur, aptè respondet Castropal.
loc. cit.

5. Dictum autem est (secluso scandalo) quod certe evitabitur, si conjux simulando graves causas abeat in loca longinqua, ubi ejus Matrimonium ignoratur.

6. Quæres, Estne alius modus vitandi ejusmodi scandalum?

Respondeo, apud Doctores hunc modum passim lego; sciretur puto, id dici loco exempli: quare, si aliud occurrat, illo vtere, Ego fanè tanquam modum sufficientem approbarem, si conjuges per aptam æquivocationem simularent, se velle communi consensu castitatem servare vel quid simile, quod amovere possit à Fidelibus suspicionem delicti, si quando est occultum, in altero conjugè, & quo tolleretur aliis ansa deferendi conjugis sine causa.

De simili scandalo fugiendo, vide Castropal. tract. 16. disp. 2. p. 7. num. 6. (quem sequitur Gibalinus de *Clasura*. disp. 2. cap. 1. num. 55. fol. mibi 135.) Qui Castropalaus, cum dixisset, si quis abque gravi difficultate non potest probare nullitatem veram uxoris professionis, posse ipsum fugere à Religione, &c. sic addit: *Limitant hac Lefius Sanchez, Suarez, nisi oriatur scandalum, Sed raro, vel nunquam ex tali fuga oriatur scandalum sub obligatione vitandum: tum quia raro inde sumunt alii occasionem fugiendi absque legitima causa, tum quia ipse legitime fugiens vitur jure suo, à quo usu sine gravi damno abstinere non potes, &c.* Hac ille.

Quid si negligentiam probare absque difficultate possem? Respondet *ibidem* Castropalense, te huc mortali fugere, antequam probes, non posse. Posse adhuc sine mortali, dicit Gibalinus, *loco citato*, idque propter rationes jam dictas, quæ videntur etiam huc militare. Vterque tamen convenit, postquam, quod fugeris, esto, peccaveris, non teneri ad religionem reverti. Porro prædictam doctrinam casui nostro aptare, tu ipse facili negotio, Leæor, potes.

7. Si conjux ob adulterium ocellum relictus, querelam apud Iudicem deponat, se injuste relictum esse, qua ratione se gerere debeat conjux alter, qui iuste eum deseruit, & similia multa, quæ pertinent ad forum externum, legi poterunt apud citatus,

8. Illud hinc ne te pratereat,convenire omnes,conju-

[illegible]

9. Hæc posterior sententia est omnino ex
priorem vocat non improbabilem loco cit. Cultus
mihi, pace tanti viri, videtur ob rationes modo
improbabilis.

Dixi autem (*per se obligari*) nam quando matrimonium
periculum esset, ne ipse conjux, quamvis alius non
occideretur, vel iniquè, crudeliterve traderetur
conjuges innocentem rediret, sanè non obligaretur
Castropal. *l.c. num. 3.* sed id per obligaretur et si
licet capite, quòd mutua societas conjugum non
confenser, fuisse promissa cum tanto periculo, non
Castropal. *l.c. num. 3.*

§. VII. *Causa celebrandi Divortium ad tempus.*

I. EAs generatim ad vnam causam demum perducuntur, vel in specie ad tres, puta ad hanc, quod si quis non potest se continere, etiam si sit innocens, debet peccare, & ad levitimum moerorem §. 1. m. 3. Dixi item, has tres causas inducere legem conjugum ad illud dumtaxat tempus, quo illi deinceps ibidemque hujus doctrinæ rationem breviter exponere fuit satis, indicavi. Nunc ergo aliquid de singulis, vel explicatu dignum, superaddamus.

PRIMA CAUSA.

Hæresis.

2. Cum ratio, cur propter heresim, & p
Apotasmia à fide (quam spirituale adhaerensio
re consecutus) separari possit, consue, &
habitatione cum haeretico, alteri periculum subesse
tionis, prolesq; male educitur, ideo, extant
quo peculiari eventu hoc periculum non esset, ne
pterea Catholicus diuertere verbitur: fuit, ex
periculum adfit, plurimum. Nomine autem
intellige veram, & pertinacem, quā scilicet haeretic
correctionem non admittat, seu illam admittere p
non fit.

3. Hic autem nota, quamvis non omnes con-
posse propria auctoritate feri divortium ob adulterium
carnale, ut §. *praced*, vidimus, omnes tamen concedere
posse ob adulterium hoc spirituale. Ratio forte dicitur
quia id ab ipso jure conceditur, vel quia in hoc magis
est periculum contagii. Ita Sanchez, *lib. 10, de Mat.*
num. 6.

4. Adde conjugem separari non solum p^onti-
ge hæretico, verùm etiam obligari secundùm Laym^o
d. 3. matr. p. 6. §. 8. n. 2. citantem Sanch. Coninch Laym^o
quando re ipsa dictum periculum adit, quia con-
tinetur, saltem gravissimum hoc infidelitatis periculum
vixit

vitare. Benignius loquitur Castropal. credit enim tunc esse hanc obligationem, quando duo concurrunt, puta, quando conjux hæreticus Catholicum niteretur pervertere, & quando gravissimum esset periculum assentiendi. Ipsum lege. Si ejusmodi periculum non sit, imò ad sit spes conversionis dicti Hæretici, posse Catholicum, si velit cum eo habitare, meritò sustinere Averf. g. 23. matr. selt. g. v. Secundo.

5. Quod autem in adulterio spirituali viri conjugis non detur compensatio delictorum (sicuti dari diximus in adulterio carnali) nec in spirituali unius cum carnali alterius juvat breviter meminisse, nam cæterum late id prosequitur Sanch. lib. 10. matr. d. 16. & brevius Castropal. loc. cit. n. 8. quibus adde Pont. lib. 9. c. 22. n. 6. Averf. g. 23. matr. selt. g. v. Pontius.

De Hæretico emendato.

6. Inquires autem primò, Hæreticum emendatum admittitne conjux Catholicus obligatur? Respondeo, conveniunt Doctores communiter obligari, si divortium ex hæresi, imò etiam ex aliis prædictis duabus causis factum fuit auctoritate privata sine Iudicis ministerio; At, si fuit factum post Iudicis sententiam, sive condemnantis conjugem de hæresi, sive de divortio, idem Doctores non conveniunt. Plures enim apud Sanchez lib. 10. matr. d. 15. num. 18. putant, a desse etiam tum obligationem in Catholico admittendi hæreticum emendatum, & solum hanc obligationem non adesse, quando ipse Catholicus vellet in Religionem ingredi: id enim (ajunt) deducitur ex sacro Textu. At absolute non adesse ejusmodi obligationem; unde absolute dictum conjugem Catholicum posse, sive manere in sæculo cum perpetuo divortio, sive Ordines sacros suscipere, sive multò magis Religionem profiteri, meritò putant Sanch. l. c. Cast. l. c. n. 5. Averf. g. 23. selt. g. v. r. Concedendum, alique. Ratio non ducitur ex natura hæresis, nec ex natura sententiæ (quod addo propter dista n. 7. & 8.) Sed quia Ecclesia in odium ipsius hæretici, hanc potestatem concessit Catholico, cujus concessionis jura iidem expendunt, & contraria solvunt. Addit tamen Castrop. loc. cit. n. 4. consilium optimum sæpe esse, ut Catholicus respicientem hæreticum quomodocunque damnatum recipiat propter bonum pacis, & propter charitatem, quam conjugi jam emendato alter conjux debet.

7. Atque hæc de potestate, quam habet conjux Catholicus. Verum, hæreticus, quamvis emendatus potestatem ad utrumlibet non habet, sed obligatur reconciliari cum suo conjuge, si hic velit. Quare, si quem ex illis statibus, sacri Ordinis, vel Religionis, vel voti simplicis castitatis, eligere cupiat, (cupiat, inquam, nam ad illas non obligatur) id exequi non poterit sine consensu sui conjugis, sive expresso, sive tacito, qualis esset, si ex circumstantiis appareret, non esse spem reconciliationis, vel, si conjux sæpius ab emendato requisitus illum admittere respiceret, censetur enim tunc dare licentiam perpetuæ separationis.

8. Admonet tamen primo, ad electionem talium statuum debere accedere auctoritatem Iudicis, ne suscepto Ordine, vel Religione emergant lites, &c.

9. Admonet secundo, Votum imperfectum castitatis simplicis, id est, de non petendo debitum, posse à prædicto conjuge, secundum Pont. lib. 8. c. 1. num. 4. ut à quocunque alio, emitti sine alterius conjugis consensu, abstrahendo ab alio inconveniente, & à periculo non servandi votum, quia sic non præjudicatur vxori, sed sibi ipsi dumtaxat.

SECUNDA CAUSA.

Solicitatio, seu inductio ad peccandum.

10. In hac causa notant Doctores, debere admoneri conjugem, ut desistat à sollicitando, & tunc demum,

eo non desistente, posse alterum, etiam propria auctoritate, divertere pro tempore, pro quo timetur rationabiliter similis sollicitatio, consulatur item aliorum scandalorum, quantum fieri rationabiliter potest, ne scilicet infamia notentur conjuges, vel, an sit detur aliis suos conjuges deferendi.

11. Ex hoc ergo capite licitum est vxori, divertere à viro, qui lenocinium exercet, vel in domum introducit eos, qui vxorem sollicitent, vel eandem cogit ad furta regenda, & simulanda, vel, ut pellicem foveat, vel ipse conjux sit veneficus; ex consortio enim dæmonis grave animæ imò, & corporis malum meritò sibi alter timere debet. Lege Cast. l. c. §. 9. n. 1. & 2. G. Hurr. d. 11. diff. 5. Sanch. lib. 10. matr. d. 17. & 18.

12. Transacto autem periculo ejusmodi sollicitationis, ut, si, v. g. mortuus jam fuerit juvenis, in cujus gratiam leno erat tuus vir, nec aliud periculum prudenter timeas, obligari te ad ipsum tuum virum redire (quantum est ex hoc capite) dubitandum non est.

TERTIA CAUSA.

Sævitia Conjugis.

13. Sævitia profecto non levis, sed tanta, ut grave malum, seu damnum ex illa imminet vxori à viro, quod solet esse frequentius, vel viro ab vxore, quod solet evenire rarius, dat ex l. c. Ex l. c. de divortio, causam divertendi pro tempore, quo illud periculum durat. Censetur etiam ad hunc effectum sævitia contra conjugem ea, quæ fit contra ejus conjunctos, ut filios, vel parentes necessarios in eadem manentes domo, &, etiam si malum, quamvis non timeatur ab ipso conjuge, timeatur tamen ab ipsius conjunctis, v. g. ab alterius parentibus in eadem domo pariter manentibus, ut notant Averf. g. 23. matr. selt. 10. v. Rursus.

14. Ad hoc caput pertinet periculum cujuscumque alterius mali gravis, ut, si conjux sit ita furiosus, ebrius, malo contagioso affectus, ut inde grave damnum vxori imminet. Ex dictis deducitur (ait Leander d. 26. matr. quest. 46. justam divortii causam esse.) Quod vir gladium apposerit ad collum vxoris, animo illam occidendi, vel faciendi, quod alter conjux alteri per venenum, vel per maleficia, vel alio modo insidias vitæ paraverit. Quod vir graviter, & atrociter vxorem percusserit, sive id fecerit gladio, sive hasta, in capite, facie, oculo, aut in pectore, aut in manibus. Quod vir vxorem acriter, & immoderate, excedendo levem correctionem viro permissam, verberaverit; Hæc ille, cui adde Averf. loc. cit. v. Non sufficit timor, qui ex Henriquez, & Sanchez docet, hujus generis censeri nimis molestam cohabitationem convitiis, & frequentibusurgiis obnoxiam. Intelleguntur autem hæc asserere potestatem divertendi pro tempore, quo pericula prædicta non cessent. Quod si nunquam cessare prudenti, & morali certitudine judicabuntur, sanè perpetuum tunc erit divortium.

15. Porro, prædictæ sævitie, vel damni periculum ita (dum periculum durat) potestatem se separandi dat conjugi, ut separationem exequi is possit auctoritate propria, tum, quia de l. c. naturæ est, vitare malum grave, tum, quia hic regulariter periculum est in mora, si deberet expectari ministerium Iudicis. Cæterum, quando afferret scandalum separatio, & periculum in mora non esset accedere debere Iudicis auctoritatem, certum sit. Ita intelligenda sunt alia jura, ne sint contraria dicto cap. Ad litteras. Lege Pont. lib. 9. cap. 23. n. 7. & Sanchez lib. 10. matr. d. 18. n. 3.

An possit à viro expelli à cohabitatione conjux, solum ex eo capite, quod otem ipsa non solverit, huc reduci possit. Verum, de hac re lib. 5. in Decal. cap. 3. §. 3. num. 4. actum est à me satis.